

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w 2008 roku.

Na posiedzeniu w dniu 4 grudnia 2009 r. Rada Ochrony Pracy wysłuchała informacji na temat oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w Polsce w 2008 roku, opracowanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Rada Ochrony Pracy z dużym niepokojem stwierdza pogorszenie w zakładach pracy w Polsce stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w 2008 r.. Odnotowano kolejny wzrost do 104.402 osób liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy, co w stosunku do 2007 r. stanowi wzrost o 5,3%. Największy wzrost liczby wypadków nastąpił w zawodach związanych z handlem i naprawami (o 13,7%), w budownictwie (o 11,7%) oraz pozostałej działalności usługowej, komunalnej, społecznej i indywidualnej (o 11,6%).

W 2008 r. wskutek wypadków przy pracy 523 osoby poniosły śmierć, co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza wzrost o 9,2%. Szczególnie niepokojący jest wzrost liczby osób, które poniosły śmierć w wypadkach przy pracy w transporcie, gospodarce magazynowej i łączności (o 31,1%), w budownictwie (o 30,4%), rolnictwie (o 21,2%) oraz w górnictwie (o 15,4%) Odnotowano również wzrost liczby nowych przypadków chorób zawodowych o 7,9% w tym zwłaszcza w leśnictwie i pozyskiwaniu drewna (o 73,6%), w rolnictwie, łowiectwie łącznie z działalnością usługową (o 35%) oraz w budownictwie (o 25%). W pozostałych rodzajach działalności liczba chorób zawodowych w 2008 r. utrzymywała się na poziomie zbliżonym do 2007 r. bądź nastąpiło zmniejszenie liczby zachorowań jak np. w przetwórstwie przemysłowym (o 7,6%).

Według MPiPS, istotny wpływ na pogorszenie stanu warunków pracy miała kondycja ekonomiczna pracodawców, która w większości przedsiębiorstw nie była najlepsza. Stąd założono że pracodawcy, tak jak w latach ubiegłych, ograniczali koszty prowadzonej działalności, w tym nakłady na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy. Jednak koszty te były i tak niewielkie (zaledwie ok. 1% kosztów pracy). Należy więc sądzić, że główną przyczyną jest wciąż mała świadomość i lekceważenie skutków powodowanych przez niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe warunki pracy wśród pracodawców, ale także pracowników. Nie są też dostrzegane korzyści wynikające z oceny i ograniczenia ryzyka zawodowego. Ponadto pracodawcy nie w pełni biorą pod uwagę społeczno-ekonomiczne skutki wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Tymczasem poza stratami bezpośrednimi ponoszonymi przez poszczególnych pracodawców w następstwie wypadków przy pracy (np. uszkodzone lub zniszczone maszyny i urządzenia techniczne, zakłócenia lub nawet wstrzymanie produkcji) należy także uwzględnić koszty leczenia i rehabilitacji osób poszkodowanych oraz koszty innych świadczeń z tego tytułu.

Dla uzyskania poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w Polsce niezbędna jest lepsza znajomość prawa i wynikających z niego obowiązków u wielu pracodawców, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw. W sytuacji utrzymującego się bezrobocia pracownicy często godzą się na pracę w warunkach zagrażających ich zdrowiu, a nawet życiu.

Bezpieczeństwo i higiena pracy stanowi obecnie jeden z ważnych aspektów polityki Unii Europejskiej dotyczącej zatrudnienia i spraw społecznych. Strategia UE w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przewiduje zmniejszenie wskaźnika wypadków przy pracy i chorób zawodowych o 25% do 2012 r. W tej sytuacji nie przyjęcie krajowej strategii na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy może utrudnić osiągnięcie tego celu w Polsce.

Biorąc powyższe pod uwagę, Rada uważa za niezbędną intensyfikację działań ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy, zwłaszcza na zatrzymanie i odwrócenie wysoce niekorzystnych trendów wzrostu liczby wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W szczególności, Rada podkreśla konieczność podjęcia wielokierunkowych działań w następującym zakresie:

- kontynuowaniu prac legislacyjnych i normalizacyjnych w celu bieżącego uwzględniania w prawie polskim postanowień wszystkich dyrektyw UE w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, a także w celu wdrożenia do zbioru polskich norm odpowiednich norm europejskich z tej dziedziny;
- dalszej intensyfikacji działalności kontrolnej przez organy nadzoru i kontroli nad warunkami pracy, połączonej z doradztwem w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, zwłaszcza w małych zakładach pracy;
- doskonaleniu funkcjonowania systemu zróżnicowanej składki na ubezpieczenie wypadkowe

- zwiększeniu skuteczności działań prewencyjnych prowadzonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w tym środków przeznaczonych na ten cel co najmniej do wysokości określonej w ustawie na 1% należnych składek na fundusz prewencji wypadków i chorób zawodowych;
- ustanowieniu II etapu Programu Wieloletniego pn. "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" w konsultacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, a w szczególności uwzględnieniu w projektach rozwojowych i zadaniach służb państwowych tego Programu priorytetów wynikających z Europejskiej Strategii na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy, a także z przygotowanej przez MPIPS "Oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w 2008 r.";
- kontynuowaniu prac w celu doskonalenia systemu oceny zgodności wyrobów pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy, zwłaszcza środków ochrony indywidualnej oraz maszyn szczególnie niebezpiecznych; przede wszystkim należy stworzyć warunki umożliwiające dostosowanie się polskich producentów maszyn do wymagań nowej dyrektywy 2006/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie maszyn, przeniesionej do prawa polskiego na mocy rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn.
- rozwijaniu kompetencji służby bezpieczeństwa i higieny pracy, w szczególności przez rozszerzenie i doskonalenie działalności edukacyjnej oraz systemu certyfikacji kompetencji personelu, a także rozwój sieci regionalnych ośrodków doradczych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, szczególnie na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw,
- prowadzeniu przez Krajowy Punkt Centralny pod auspicjami Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, Europejskiej Kampanii Informacyjnej "Bezpieczeństwo eksploatacji maszyn, urządzeń i budynków" (2010-2011), ze szczególnym uwzględnieniem zaangażowania w tę kampanię znacznej liczby pracodawców i pracowników,
- zapewnieniu przez Ministerstwo Edukacji Narodowej pełnego wprowadzenia obowiązku dotyczącego uwzględniania problematyki bezpieczeństwa pracy i ergonomii w programach nauczania na wszystkich jego poziomach (w tym szczególnie kształcenia zawodowego w systemie szkolnym).

Uznać należy, że warunkiem podstawowym budowy skutecznego systemu ochrony pracy w Polsce jest opracowanie nowoczesnej strategii bezpieczeństwa i higieny pracy.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 19 stycznia 2010 r.